

Zástupkyně veřejného ochránce práv
RNDr. Jitka Seitlová

V Brně dne dubna 2012
Sp. zn.: 6568/2011/VOP/ZS

Vážený pane inženýre,

Kancelář veřejného ochránce práv přijala dne 7. 12. 2011 Vaše podání, ve kterém žádáte veřejného ochránce práv o pomoc ve věci úhrady místního poplatku za provoz systému shromažďování, sběru, přepravy, třídění, využívání a odstraňování komunálních odpadů v obci Černá Voda.

Píšete, že Vaše rodina žije šestým rokem ve Velké Británii a do 31. 10. 2011 byla hlášena k trvalému pobytu v České republice. Poté byla nucena trvalý pobyt ukončit z důvodu zatížení šestičlenné rodiny povinností k úhradě místního poplatku za komunální odpad v celkové výši 3.000,- Kč za rok. Jak píšete dále, očekávali jste, že Vás obec osvobodí od poplatkové povinnosti, protože v obci se zdržujete cca jeden měsíc v kalendářním roce v době dovolené. V prosinci 2010 obec přijala obecně závaznou vyhlášku, která nestanovila osvobození pro žádnou skupinu poplatníků. Žádosti Vašeho advokáta o doplnění vyhlášky o ustanovení stanovící úlevy od poplatkové povinnosti obec nevyhověla s odůvodněním, že tak činí na pokyn Ministerstva vnitra. V červenci 2011 vydalo zastupitelstvo obce novou obecně závaznou vyhlášku, která již stanoví osvobození, avšak neosvobozuje poplatníky, kteří se v obci nezdržují. Vydání této vyhlášky, zvláště odstavec o osvobození a úlevách, považujete za zcela účelové a diskriminační vůči poplatníkům, kteří se dlouhodobě zdržují mimo trvalé bydliště.

Dále upozorňujete na to, že obec porušila povinnost zveřejnit vyhlášku přijatou v prosinci 2010 způsobem umožňujícím dálkový přístup podle § 26 zákona č. 500/2004 Sb. Vyhláška byla zveřejněna na elektronické úřední desce obce po Vašich opakovaných žádostech a připomínkách až dne 17. 3. 2011.

Další stížnost směřuje proti zastupitelstvu obce, které se podle Vašeho mínění ocitlo v prodlení, když Vaši žádost o úlevu z platby za komunální odpady vyřídilo (zamítlo) až za 69 dnů od doručení žádosti.

Nápravu nepřineslo ani podání k Ministerstvu vnitra, aby zahájilo dozor nad postupem obce. Ministerstvo shledalo pochybení pouze ve výpočtu poplatné částky. K nezveřejnění obecně závazné vyhlášky obce na internetové stránce obce vyslovilo, že tato skutečnost nemá vliv na platnost vyhlášky. Tento závěr odmítáte s argumentací, že internetová úřední deska představuje jedinou informační možnost pro poplatníky, kteří v obci nežijí.

Podáním k ochránci požadujete:

1. Iniciování změny zákona o místních poplatcích v části, která umožňuje obcím vydávat vyhlášky, které diskriminují občany trvale nežijící v obci a které jsou v rozporu s dobrými mravy.

2. Vyslovení, že obecně závazná vyhláška obce Černá Voda č. 2/2011 v období od 1. 1. do 17. 3. 2011, kdy nebyla zveřejněna na internetové úřední desce, byla formálně neplatná pro dálkové příjemce správních informací a vrácení neoprávněně vybraných poplatků za toto období.
3. Přiznání zadostiučinění za pochybení orgánů obce a za ignorování zdvořilých žádostí občana o uvedení obecně závazné vyhlášky obce do souladu s požadavkem správního řádu na její zveřejnění, kompenzaci za promarněné úsilí a náklady spojené s komunikací a za neoprávněně vybrané poplatky.

Vyřízení podnětu jsem se na základě pověření veřejného ochránce práv JUDr. Pavla Varvařovského ujala já, neboť veřejný ochránce práv využil své možnosti dané mu ustanovením § 2 odst. 4 zákona č. 349/1999 Sb., o veřejném ochránci práv, pověřit svého zástupce výkonem části své působnosti, do níž patří i dozor a kontrola státu nad územní samosprávou.

Nejprve mi dovoluji podat základní informaci o působnosti veřejného ochránce práv. Podle zákona č. 349/1999 Sb., o veřejném ochránci práv, ve znění pozdějších předpisů (dále také „zákon o veřejném ochránci práv“), ochránce působí k ochraně osob před pochybením v činnosti správních úřadů a jiných subjektů vykonávajících státní správu. Působnost ochránce se vztahuje také na orgány obcí, pokud vykonávají státní správu. S ohledem na čl. 8 Ústavy ČR, který zaručuje právo územních samosprávních celků na samosprávu, se působnost ochránce nevztahuje na záležitosti, které náleží do samostatné působnosti obcí. Stanovení místního poplatku za provoz systému shromažďování, sběru, přepravy, třídění, využívání a odstraňování komunálních odpadů a úprava podrobností jeho vybírání, včetně možnosti osvobodit některé skupiny poplatníků od poplatkové povinnosti, náleží do samostatné působnosti obce Černá Voda. Ochránce proto není oprávněn přikázat obci, které poplatníky má osvobodit. Ochránci přísluší prošetřovat postupy a rozhodování Ministerstva vnitra při dozoru a kontrole nad zákonností výkonu samostatné působnosti obcí. Ochránce vykonává působnost i ve věcech práva na rovné zacházení a ochrany před diskriminací. Ochránce není oprávněn zasahovat do činnosti a rozhodování úřadů a zařízení jinak, než jak stanoví tento zákon, to znamená, že ochránce není oprávněn zastupovat stěžovatele v řízení před správními úřady a soudy a neposkytuje právní služby, které přísluší advokacii.

Po vyhodnocení obsahu podání z hlediska působnosti veřejného ochránce práv konstatuji, že podání směřuje proti orgánům obce Černá Voda při výkonu samostatné působnosti obce a Ministerstvo vnitra provedlo v obci kontrolu nad zákonností samostatné působnosti vykonávané orgány obce. Z tohoto důvodu jsem se v souladu s působností veřejného ochránce práv zaměřila na posouzení postupu a závěrů Ministerstva vnitra a na prověření činnosti orgánů obce z hlediska namítané diskriminace. V zájmu srozumitelnosti se vyjadřuji i k problémům samostatné působnosti obce a zdůrazňuji, že tak činím s respektem k právu obce Černá Voda na samosprávu.

K bodu 1

Iniciování změny zákona o místních poplatcích v části, která umožňuje obcím vydávat vyhlášky, které diskriminují občany trvale nežijící v obci a které jsou v rozporu s dobrými mravy.

Ústava ČR garantuje obci právo na samosprávu,¹ v jehož rámci je obec zmocněna ve své samostatné působnosti vydávat obecně závazné vyhlášky. Obec je povinna se při výkonu samostatné působnosti, tj. i při vydávání obecně závazných vyhlášek, řídit zákonem. Ústavněprávním východiskem pro stanovení místních poplatků je čl. 11 odst. 5 Listiny základních práv a svobod, který stanoví, že daně a poplatky lze ukládat jen na základě zákona. Tímto zákonem je zákon č. 565/1990 Sb., o místních poplatcích, ve znění pozdějších předpisů (dále také „zákon o místních poplatcích“), který definuje osobu poplatníka v návaznosti na trvalý pobyt fyzické osoby v obci a vlastnictví stavby určené nebo sloužící k individuální rekreaci, citují ustanovení § 10b odst. 1: „*Poplatek za provoz systému shromažďování, sběru, přepravy, třídění, využívání a odstraňování komunálních odpadů platí:*

- a) *fyzická osoba, která má v obci trvalý pobyt; za domácnost může být poplatek odváděn společným zástupcem, za rodinný nebo bytový dům vlastníkem nebo správcem; tyto osoby jsou povinny obci oznámit jména a data narození osob, za které poplatek odvádějí,*
- b) *fyzická osoba, která má ve vlastnictví stavbu určenou nebo sloužící k individuální rekreaci, ve které není hlášena k trvalému pobytu žádná fyzická osoba; má-li k této stavbě vlastnické právo více osob, jsou povinny platit poplatek společně a nerozdílně, a to ve výši odpovídající poplatku za jednu fyzickou osobu.“*

Zákon o místních poplatcích u místního poplatku za provoz systému shromažďování, sběru, přepravy, třídění, využívání a odstraňování komunálních odpadů (dále také „poplatek“) nestanoví žádné osvobození ani úlevu, tzn., že nebere ohled ani na poplatníky, kteří v obci, kde jsou hlášeni k trvalému pobytu, nežijí a logicky zde ani nevytvářejí žádný odpad. Zákon ponechává možnost osvobození na úvaze obce, kterou k zavedení osvobození a úlev zmocňuje v ustanovení § 14 zákona o místních poplatcích, kde je řečeno, že poplatky zavádí obec obecně závaznou vyhláškou, ve které upraví podrobnosti jejich vybírání, zejména stanoví konkrétní sazbu poplatku, vznik a zánik poplatkové povinnosti, lhůty pro plnění ohlašovací povinnosti, splatnost, úlevy a případné osvobození od poplatků. Je proto pouze na úvaze obce, zda se rozhodne zavést osvobození a úlevy, stejně tak obec sama rozhodne, kterých poplatníků se dotknou.

Vyjádření k namítané diskriminaci

V úvodu této pasáže bych chtěla vysvětlit, že podle ustanovení § 21b zákona o veřejném ochránci práv ochránce přispívá k prosazování práva na rovné zacházení se všemi osobami bez ohledu na jejich rasu nebo etnický původ, národnost, pohlaví, sexuální orientaci, věk, zdravotní postižení, náboženské vyznání, víru nebo světový názor a za tím účelem poskytuje metodickou pomoc obětem diskriminace při podávání návrhů na zahájení řízení z důvodů diskriminace, provádí výzkum, zveřejňuje zprávy a vydává doporučení k otázkám souvisejícím s diskriminací

---

¹ Čl.8

Zaručuje se samospráva územních samosprávních celků.

Čl.100

(1) Územní samosprávné celky jsou územními společenstvími občanů, která mají právo na samosprávu.

Čl.101

(1) Obec je samostatně spravována zastupitelstvem.

(3) Zastupitelstva mohou v mezích své působnosti vydávat obecně závazné vyhlášky.

(4) Stát může zasahovat do činnosti územních samosprávních celků, jen vyžaduje-li to ochrana zákona a jen způsobem stanoveným zákonem.

a zajišťuje výměnu dostupných informací s příslušnými evropskými subjekty. Působení veřejného ochránce práv k ochraně před diskriminací je tedy omezené. Dojde-li k porušení práv a povinností vyplývajících z práva na rovné zacházení nebo k diskriminaci, má ten, kdo byl tímto jednáním dotčen, právo domáhat se u soudu ochrany a přiměřeného zadostiučinění.

Nespokojenost některých adresátů právní úpravy obsažené v obecně závazné vyhlášce obce sama o sobě neznámá, že zákon, který zmocňuje obce k vydání obecně závazné vyhlášky, vytváří prostor pro nezákonnou a diskriminační obecní normotvorbu. Obecným cílem každého zákonného zmocnění je dát obci prostor pro uplatnění práva na samosprávu úpravou právních poměrů podle místních podmínek, které pro jejich rozmanitost nemohou být reflektovány zákonem. Proto nevidím důvod ke změně zákona o místních poplatcích v části, která umožňuje obcím stanovit místní poplatek a upravit podrobnosti jeho vybírání, takový návrh by naopak mohl být oprávněně vnímán jako neoprávněný zásah do práva obcí na samosprávu. Také bych chtěla vysvětlit, že veřejný ochránce práv není nositelem zákonodárné iniciativy ve smyslu čl. 41 Ústavy. Jeho oprávnění navrhopvat změny právních předpisů má pouze doporučující charakter. Návrh zákona podle čl. 41 Ústavy může podat poslanec, skupina poslanců, Senát, vláda nebo zastupitelstvo vyššího územně samosprávného celku, tj. zastupitelstvo kraje. V současné době probíhá diskuse nad návrhem novely zákona o místních poplatcích, mimo jiné nad návrhem, který by měl do textu zákona vrátit institut prominutí poplatkové povinnosti z důvodu tvrdosti, neboť se ukazuje, že jeho absence přináší v praxi problémy.

Zákon č. 198/2009 Sb., o rovném zacházení a o právních prostředcích ochrany před diskriminací a o změně některých zákonů (antidiskriminační zákon), vymezuje právo na rovné zacházení a zákaz diskriminace a zakotvuje právo fyzické osoby na rovné zacházení v právních vztazích, na které se vztahuje tento zákon. Právo na rovné zacházení se rozumí právo nebýt diskriminován z důvodů, které taxativně stanoví zákon. Aby určité jednání mohlo být kvalifikováno jako diskriminační, musí se odehrát v oblasti právních vztahů vymezené antidiskriminačním zákonem a zároveň musí být motivováno některým ze zakázaných kritérií.²

Zásahem do rovného postavení může být i rozlišování odůvodněné některým z důvodů stanovených ve čl. 3 odst. 1 Listiny základních práv a svobod, které zaručuje základní práva a svobody všem bez rozdílu pohlaví, rasy, barvy pleti, jazyka, víry a náboženství, politického či jiného smýšlení, národního nebo sociálního původu, příslušnosti k národnostní nebo etnické menšině, majetku, rodu nebo jiného postavení. Dle nálezů Ústavního soudu č. 15/02 je rovnost kategorie relativní, jež vyžaduje odstranění neodůvodněných rozdílů. Zásadě rovnosti v právech dle článku 1 Listiny základních práv a svobod je proto třeba rozumět tak, že právní rozlišování v přístupu k určitým právům nesmí být projevem libovůle. Ne každé nerovné zacházení s různými subjekty lze kvalifikovat jako porušení principu rovnosti, tedy jako protiprávní diskriminaci jedněch subjektů ve srovnání se subjekty jinými. Aby k porušení došlo, musí být splněno několik podmínek: s různými subjekty,

² Ustanovení § 2 odst. 3 antidiskriminačního zákona: „Přímou diskriminací se rozumí takové jednání, včetně opomenutí, kdy se s jednou osobou zachází méně příznivě, než se zachází nebo zacházelo nebo by se zacházelo s jinou osobou ve srovnatelné situaci, a to z důvodu rasy, etnického původu, národnosti, pohlaví, sexuální orientace, věku, zdravotního postižení, náboženského vyznání, víry či světového názoru.“

které se nachází ve stejné nebo srovnatelné situaci, se zachází rozdílným způsobem, aniž by existovaly objektivní a rozumné důvody pro uplatněný rozdílný přístup. Jinak řečeno, nerovné zacházení založené na objektivních a rozumných důvodech není diskriminací, protože takové rozlišení sleduje legitimní cíl.

Zpoplatňování systému nakládání s komunálním odpadem sleduje legitimní cíl, kterým je ochrana životního prostředí, a podmínky pro vznik poplatkové povinnosti jsou zákonem o místních poplatcích nastaveny shodně pro všechny poplatníky. Důsledky takto nastavené právní úpravy, které mohou vyvolávat a vyvolávají rozdílné dopady do osobní sféry jednotlivce, proto nelze hodnotit jako nedůvodné, tj. diskriminační. Přesto nelze vyloučit, že v konkrétním případě mohou být oprávněně vnímány jako tvrdé. K odstranění tvrdosti u konkrétních skupin poplatníků v současnosti slouží osvobození nebo úlevy stanovené v obecně závazné vyhlášce obce. V dřívějším období, konkrétně do 31. 12. 2010, mohli poplatníci využít institutu prominutí poplatku, který byl definován ustanovením § 16 zákona o místních poplatcích a který umožňoval správci poplatku místní poplatek na žádost poplatníka snížit nebo prominout z důvodu odstranění tvrdosti. V důsledku novely zákona o místních poplatcích provedené zákonem č. 281/2009 Sb., kterým se mění některé zákony v souvislosti s přijetím daňového řádu, který ustanovení § 16 zrušil s účinností od 1. 1. 2011, již správce poplatku není oprávněn poplatek prominout nebo snížit. Obcím tak zůstává jediná možnost jak ulevit svým poplatníkům, a to zavést nebo rozšířit osvobození na poplatníky, kterým správce poplatku dříve poplatek promíjel, což předpokládá novelu obecně závazné vyhlášky, kterou obec stanovila poplatek.

Jak tedy hodnotit případy, kdy se obec rozhodne, že osvobození nebo úlevy nestanoví?

Za prvé, obec není povinna poplatníky osvobozovat, za druhé se do problému namítané „nerovnosti“ významně promítá i skutečnost, že místní poplatek má do určité míry paušální charakter, protože je určen k financování provozu celého systému nakládání s komunálním odpadem. Proto existence poplatku a jeho výše nejsou přímo úměrné množství odpadu, který osoba odevzdá do systému stanoveného obcí. Osoba je poplatníkem i tehdy, když do systému odevzdává minimální množství odpadu, nebo dokonce neodkládá žádný odpad, např. proto, že žije v jiné obci nebo v cizině.

Ověřením právní úpravy místního poplatku za komunální odpad u obce Černá Voda jsem zjistila, že zastupitelstvo obce přijalo dne 9. 12. 2010 obecně závaznou vyhlášku o místním poplatku za provoz systému shromažďování, sběru, přepravy, třídění, využívání a odstraňování komunálních odpadů č. 2/2011, která nabyla účinnosti dne 1. 1. 2011. Tato vyhláška neobsahovala žádné osvobození ani úlevu a byla zrušena obecně závaznou vyhláškou č. 2/2011 přijatou na zasedání zastupitelstva obce dne 26. 7. 2011, která nabyla účinnosti dnem 1. 8. 2011. Tato nová vyhláška již stanoví osvobození, které se vztahuje na osoby, které mají trvalý pobyt v sídle ohlašovny a u kterých není známo skutečné místo pobytu. Je tedy zřejmé, že obec pojala možnost úlev velmi úzce a nepřihlédla k poplatníkům, kteří se v obci nezdržují. Přitom důvody, proč se osoby, které jsou přihlášeny k trvalému pobytu v Černé Vodě, v této obci nezdržují, mohou být různé. Může to být nejen pobyt poplatníka v cizině, ale i sociálně citlivější situace, např. dlouhodobý pobyt

poplatníka v ústavu sociální péče nebo pobyt nezletilé osoby ve výchovném zařízení apod.

Tvrdíte, že obecně závazná vyhláška obce diskriminuje poplatníky, kteří nežijí v obci, Vaši rodinu konkrétně z důvodů světového názoru a z důvodu vycestování z České republiky za prací v rámci EU. Podle mého názoru, právní úprava přijatá obcí, byť dopadá tvrdě do osobní sféry poplatníků, kteří v obci nežijí, není diskriminační. Nejde o takovou rozdílnost dopadů na poplatníky, která by nesledovala legitimní cíl a znevýhodnění poplatníků není podloženo zakázaným diskriminačním kritériem. Rovněž se nedomnívám, že Vámi popisované jednání obce by zasáhlo do lidských práv či základních svobod. Nicméně, nevylučuji, že s mým názorem nebudete souhlasit a pro tento případ upozorňuji na ustanovení § 10 antidiskriminačního zákona, který upravuje právní prostředky ochrany před diskriminací³ s dovětkem, že o zásahu do lidských práv nebo základních svobod může rozhodnout jen Ústavní soud.

V poslední době veřejný ochránce práv eviduje více podání, ve kterých si občané dlouhodobě žijící v zahraničí stěžují, že jsou nuceni k úhradě místního poplatku za provoz systému nakládání s komunálním odpadem. Osobně stížnosti těchto poplatníků chápu a jsem přesvědčena, že obce by měly reagovat na situaci, kdy zákon již nedovoluje promíjet poplatek v individuálních případech a měly by osvobodit ty poplatníky, kterým dříve poplatek promíjely. Veřejný ochránce práv se rozhodl požádat odbor dozoru a kontroly veřejné správy Ministerstva vnitra, v jehož působnosti je provádět dozor a kontrolu nad zákonností výkonu samostatné působnosti obcí, aby v rámci metodické činnosti vedl obce k přehodnocení dosavadního přístupu k poplatníkům místního poplatku žijícím dlouhodobě v zahraničí. Ředitelka odboru dozoru a kontroly veřejné správy vyslovila s tímto návrhem souhlas a informovala veřejného ochránce práv, že pracovníci ministerstva toto doporučení praktikují při jednání s obcemi jako doporučení v rámci metodické pomoci.

V této souvislosti upozorňuji, že stát má ve vztahu k samostatné působnosti obcí omezené možnosti. Čl. 101 odst. 4 Ústavy stanoví, že stát může zasahovat do činnosti územních samosprávních celků, jen vyžaduje-li to ochrana zákona, a jen způsobem stanoveným zákonem, viz také ustanovení § 7 zákona č. 128/200 Sb., o obcích, ve znění pozdějších předpisů (dále také „zákon o obcích“), ve kterém se říká, že obec spravuje své záležitosti samostatně a státní orgány a orgány krajů mohou do samostatné působnosti zasahovat, jen vyžaduje-li to ochrana zákona a jen způsobem, který zákon stanoví. Z této právní úpravy, která je důsledkem práva obcí na samosprávu podle čl. 8 Ústavy, vyplývá, že Ministerstvo vnitra není oprávněno nahrazovat obec při výkonu obecní samosprávy, a není tedy ani oprávněno závazně

---

³ § 10

(1) Dojde-li k porušení práv a povinností vyplývajících z práva na rovné zacházení nebo k diskriminaci, má ten, kdo byl tímto jednáním dotčen, právo se u soudu zejména domáhat, aby bylo upuštěno od diskriminace, aby byly odstraněny následky diskriminačního zásahu a aby mu bylo dáno přiměřené zadostiučinění.

(2) Pokud by se nejedilo postačujícím zjednáním nápravy podle odstavce 1, zejména proto, že byla v důsledku diskriminace ve značné míře snížena dobrá pověst nebo důstojnost osoby nebo její vážnost ve společnosti, má též právo na náhradu nemajetkové újmy v penězích.

(3) Výši náhrady podle odstavce 2 určí soud s přihlédnutím k závažnosti vzniklé újmy a k okolnostem, za nichž k porušení práva došlo.

obci určovat, jaký má být obsah jejich právních předpisů. To znamená, že nemůže obci nařídit, aby změnila obsah obecně závazné vyhlášky. Může však obci nabídnout metodické doporučení a obec sama zváží, jak s takovým doporučením naloží. Pokud jde o obec Černá Voda, Ministerstvo vnitra popřelo, že by se vměšovalo do rozhodování obce o tom, zda a které poplatníky osvobodí od poplatkové povinnosti.

K bodu 2

K požadavku vyslovení neplatnosti obecně závazné vyhlášky obce Černá voda č. 2/2011 v období, kdy nebyla zveřejněna na internetové úřední desce pro dálkové příjemce správních informací, vrácení neoprávněně vybraných poplatků.

Podle ustanovení § 12 odst. 1 zákona o obcích obecně závazné vyhlášky obce musí být vyhlášeny, což je podmínkou jejich platnosti. Vyhlášení se provede tak, že se obecně závazná vyhláška obce vyvěsí na úřední desce obecního úřadu po dobu 15 dnů. Zákon o obcích zde odkazuje na ustanovení § 26 zákona č. 500/2004 Sb., správní řád, který upravuje úřední desku. Podle tohoto ustanovení orgány územního samosprávného celku zřizují jednu úřední desku a její obsah se kromě listinné podoby zveřejňuje i způsobem umožňujícím dálkový přístup, tj. na internetu. Podle § 26 správního řádu se na úřední desce zveřejňují především písemnosti v rámci správního řízení, ale i jiné dokumenty, jejichž povinnou publikaci ukládají zvláštní právní předpisy, které se správním řádem nesouvisejí, např. obecně závazné vyhlášky obcí. Publikace těchto jiných dokumentů podle § 26 správního řádu, které nejsou písemnostmi doručovanými podle správního řádu, má pouze informační význam s jediným cílem, kterým je zajistit adresátům veřejné správy možnost seznamovat se s dokumenty publikovanými na úřední desce dálkovým způsobem. Pro nabytí platnosti a účinnosti platí pouze podmínky stanovené v § 12 zákona o obcích, tj. vyvěšení obecně závazné vyhlášky obce na úřední desce obecního úřadu. Zákon o obcích, který ukládá povinnost publikovat obecně závazné vyhlášky obce na úřední desce obecního úřadu, výslovně neupravuje právní důsledky toho, že obecně závazné vyhlášky obce nebudou zveřejněny též způsobem umožňujícím dálkový přístup. Nezveřejnění vyhlášky způsobem umožňujícím dálkový přístup proto nemá na platnost ani účinnost obecně závazné vyhlášky obce vliv.

Obecně závazná vyhláška obce Černá Voda č. 2/2011 přijatá dne 9. 12. 2010, u níž se domáháte vyslovení neplatnosti, byla vyvěšena na úřední desce obecního úřadu od 31. 12. 2010 do 17. 1. 2011, tj. po dobu požadovanou zákonem o obcích, nabyla účinnosti dne 1. 1. 2011 a její účinnost trvala do 31. 7. 2011 (byla nahrazena jinou obecně závaznou vyhláškou obce). Na elektronické úřední desce obecního úřadu byla vyhláška zveřejněna až v březnu 2011 v důsledku pochybení pracovnice obecního úřadu.

S ohledem na uvedené proto nesouhlasím s Vaším názorem, že zmíněná vyhláška v období od 1. 1. do 17. 3. 2011, kdy nebyla zveřejněna způsobem umožňujícím dálkový přístup, tj. na internetové úřední desce obce, byla z tohoto důvodu neplatná a neúčinná. I přesto, že nelze popřít, že zveřejňování právních předpisů obce na internetu má značný informační význam pro adresáty poplatkové povinnosti, kteří z různých důvodů nemají možnost se seznamovat s úřední deskou vedenou v listinné podobě, nelze pominout, že internetové stránky obce nejsou

jediným zdrojem informací o činnosti orgánů obce. Nezveřejnění vyhlášky způsobem umožňujícím dálkový přístup nezbavuje osobu možnosti získávat informace o činnosti obce jinými způsoby, např. žádostí o informace o činnosti obce podle zákona č. 106/1999 Sb., o svobodném přístupu k informacím, např. o přijetí a zveřejnění obecně závazné vyhlášky obce bylo možno se informovat neformálním způsobem, tj. ústním dotazem u obecního úřadu nebo písemnou (i elektronickou) žádostí. Proti neposkytnutí informace se lze bránit právními prostředky, které upravuje tento zákon, případně se obrátit žalobou na správní soud. V této souvislosti upozorňuji také na čl. 17 Listiny základních práv a svobod, který v odst. 1 zaručuje právo na informace a v odst. 3 stanoví, že orgány územní samosprávy jsou povinny poskytovat informace o své činnosti přiměřeným způsobem.

K námitce neoprávněnosti vybraných poplatků dlužno dodat, že český právní řád je z důvodu právní jistoty postaven na předpokladu správnosti právních předpisů, tj. také obecně závazných vyhlášek obcí. V případě tvrzené vadnosti právního předpisu je proto nutné, aby příslušný orgán konstatoval nezákonnost nebo neústavnost právního předpisu a zrušil ho. Pro oprávněnost požadavku na vrácení poplatku je dále nutné vědět, že změna a zrušení právního předpisu, tj. i obecně závazné vyhlášky obce, jsou vždy účinné pouze do budoucna. Práva a povinnosti vzniklé za účinnosti právního předpisu a pravomocná rozhodnutí vydaná za účinnosti později změněného nebo zrušeného právního předpisu tudíž nemohou být touto změnou dotčena. Výjimku pro případ zrušení právního předpisu Ústavním soudem zakotvuje ustanovení § 71 odst. 1 a 2 zákona č. 182/1993 Sb., o Ústavním soudu.⁴

Obce nesou právní odpovědnost za případnou nezákonnost svých právních předpisů. Avšak proto, že se na každý právní předpis hledí jako na správný až do okamžiku jeho zrušení, nevzniká právo na náhradu škody pro ty, kteří ho respektovali, což je Váš případ. I v případě, že by obecně závazná vyhláška obce Černá Voda nebyla v souladu se zákonem, nezakládala by tato skutečnost nárok na vrácení již zaplaceného poplatku, pokud jste v řízení o poplatku a případně později v řízení soudním sami povinnost zaplatit poplatek nerozporovali. Docílit zproštění povinnosti platit poplatek tedy bylo možné pouze v řízení o poplatku, ve kterém jste mohli namítat neoprávněnost výběru poplatku včetně argumentace na podporu tohoto tvrzení, a zamítavé rozhodnutí odvolacího správního orgánu jste mohli za pomoci stejných argumentů rozporovat u správního soudu, který mohl posoudit jak soulad obecně závazné vyhlášky obce se zákonem ve smyslu čl. 95 odst. 1 Ústavy,⁵ tak případně také povinnost k úhradě poplatku vůbec. Vy jste povinnost úhrady respektovali a poplatek jste dobrovolně uhradili, třebaže jste ho považovali za nespravedlivý až diskriminační.

⁴ „(1) Byl-li na základě právního předpisu, který byl zrušen, vydán soudem v trestním řízení rozsudek, který nabyl právní moci, ale nebyl dosud vykonán, je zrušení takového právního předpisu důvodem pro obnovu řízení podle ustanovení zákona o trestním řízení soudním.

(2) Ostatní pravomocná rozhodnutí vydaná na základě právního předpisu, který byl zrušen, zůstávají nedotčena; práva a povinnosti podle takových rozhodnutí však nelze vykonávat.

(3) Ustanovení odstavců 1 a 2 platí i v případech, kdy byly zrušeny části právních předpisů, popřípadě některá jejich ustanovení.

(4) Jinak práva a povinnosti z právních vztahů vzniklých před zrušením právního předpisu zůstávají nedotčena.“

⁵ Soudce je při rozhodování vázán zákonem a mezinárodní smlouvou, která je součástí právního řádu. Je oprávněn posoudit soulad jiného právního předpisu se zákonem nebo s takovou mezinárodní smlouvou.

K bodu 3

K požadavku zadostiučinění za pochybení, za ignorování žádostí občana o zveřejnění vyhlášky v souladu se správním řádem, kompenzace za promarněné úsilí, náklady spojené s komunikací a neoprávněně vybrané poplatky.

V části, kde se domáháte zadostiučinění a náhrad v souvislosti s úhradou poplatků podle „nezákonné a diskriminační vyhlášky“ odkazují na předcházející vyjádření.

K nápravě pochybení obce při výkonu samostatné působnosti jsou určeny dozor a kontrola nad zákonností samostatné působnosti vykonávané orgány obcí, které přísluší Ministerstvu vnitra. Ministerstvo konstatovalo, že obec porušila ustanovení § 26 správního řádu, když obecně závaznou vyhlášku obce nezveřejnila způsobem umožňujícím dálkový přístup, působilo k nápravě metodickým doporučením a o tomto opatření Vás informovalo. Obec pochybení napravila. Současně jste i Vy opakovaně upozorňoval na porušení § 26 správního řádu a je zřejmé, že obec na Vaše podání nereagovala a nápravu zjedнала až na výzvu Ministerstva vnitra.

Dále namítáte, že obec se ocitla v prodlení v řízení o Vaší žádosti ze dne 25. 1. 2011 o úlevu z poplatku. Odpověď jste obdržel až dne 28. 3. 2011 a jste přesvědčen, že délka řízení byla nepřiměřeně dlouhá a způsobila Vaší rodině morální újmu, protože měla důsledky pro rodinný život a osobní stav.

Jak jsem si ověřila, starosta obce Vás vyrozuměl o vyřízení Vaší žádosti dopisem zn. 89/11 ze dne 21. 3. 2011, v němž Vás informoval, že zastupitelstvo obce projednalo Vaši žádost na veřejném zasedání obce konaném dne 1. 3. 2011 a žádosti o snížení platby nevyhovělo. Tato informace koresponduje s obsahem usnesení 2. zasedání Zastupitelstva obce Černá Voda konaného dne 1. 3. 2011 zveřejněného na internetových stránkách obce, kde je uvedeno, že „Zastupitelstvo obce neschvaluje žádost pana Laštíka, týkající se snížení platby z celkového poplatku za svoz komunálního odpadu.“ Vaše žádost ze dne 25. 1. 2011 o snížení poplatku byla předložena zastupitelstvu obce jako jedinému orgánu obce, který byl příslušný k jejímu vyřízení. Podle obsahu žádosti se jednalo o podnět zastupitelstvu obce k doplnění obecně závazné vyhlášky obce o ustanovení zavádějící úlevu od poplatkové povinnosti. O tom mohlo rozhodnout pouze zastupitelstvo obce, kterému zákon o obcích svěřuje vydávání obecně závazných vyhlášek v ustanovení § 84 odst. 2 písm. h) do vyhrazené pravomoci. Vaše podání bylo předloženo nejbližšímu zasedání zastupitelstva obce, které se konalo dne 1. 3. 2011 (Zastupitelstvo obce Černá Voda se schází jedenkrát za tři měsíce, což je v souladu s ustanovením § 92 odst. 1 zákona o obcích). Podkladem pro sdělení starosty o vyřízení Vaší žádosti mohl být až ověřený zápis ze zasedání zastupitelstva, který musí být pořízen do 10 dnů po skončení zasedání. Vzhledem k tomu, že sdělení starosty má datum 21. 3. 2011, nelze říci, že délka řízení byla nepřiměřeně dlouhá.

V této souvislosti upozorňuji, že pokud byla žádost podána za účelem odstranění tvrdosti v individuálním případě, nebylo možno jí vyhovět, protože institut prominutí poplatku byl zrušen s účinností od 1. 1. 2011. Starosta obce proto

postupoval správně, když žádost posoudil podle jejího obsahu a předal ji k vyřízení zastupitelstvu obce.

Vážený pane inženýre, více než toto vyjádření Vám nemohu poskytnout. Šetření Vašeho podání uzavírám zjištěním, že Ministerstvo vnitra při dozoru a kontrole nad samostatnou působností vykonávanou orgány obce Černá Voda nepochybovalo, proto řízení uzavírám ve smyslu ustanovení § 17 zákona č. 349/1999 Sb., o veřejném ochránci práv, bez přijetí opatření k nápravě.

Možnosti postupu podle zákona č. 82/1998 Sb., o odpovědnosti za škodu způsobenou při výkonu veřejné moci rozhodnutím nebo nesprávným úředním postupem (Vámi zmiňované požadavky na zadostiučinění za pochybení orgánů obce, kompenzaci a náklady) Vám doporučuji konzultovat s advokátem.

K odpovědi přikládám přílohy, které blíže vysvětlují působnost veřejného ochránce práv a jeho vztah k obcím a problematiku zpoplatňování komunálního odpadu.

S pozdravem

RNDr. Jitka Seitlová v.r.
(dopis je opatřen elektronickým podpisem)

Příloha

Informační leták

VOP a obce

VOP a postup obcí při zpoplatňování komunálního odpadu

Vážený pan

Údolní 39
602 00 Brno
tel: (+420) 542 542 888, fax: (+420) 542 542 112